

Návrat do raja

Človek môže žiť dvoma spôsobmi, buď prirodzeným, alebo neprirodzeným. Neprirodzený spôsob je veľmi príťažlivý, pretože je nový, neznámy, dobrodružný. Preto každé dieťa musí opustiť svoju prirodzenosť a preskúmať neprirodzenosť. Žiadne dieťa nedokáže odolať tomu pokušeniu. Brániť sa pokušeniu je nemožné; raj musíte stratiť. Že oň prídete, je predurčené; nemôžete sa tomu vyhnúť, je to neodvratné. A môže ho, prirodzene, stratiť iba človek. Je to extáza a agónia človeka, jeho privilégium, jeho sloboda a jeho pád.

Jean-Paul Sartre mal pravdu, keď povedal, že človek je „odsúdený na slobodu“. Prečo odsúdený? Pretože so slobodou prichádza voľba – možnosť vybrať si, či budete prirodzený alebo neprirodzený. Ak neexistuje sloboda, neexistuje ani možnosť voľby. Zvieratá žijú stále v raji; nikdy ho nestratili. Ale pretože ho nikdy nestratili, nemôžu si ho uvedomovať; nemôžu vedieť, kde sú. Aby ste vedeli, kde ste, budete ho musieť najskôr stratiť. Tak sa stáva poznanie možným – prostredníctvom straty.

Niečo spoznáte, iba keď ste to stratili. Ak by ste to nikdy nestratili, ak by to stále bolo tu, považovali by ste to prirodzene za samozrejmé. Stane sa to takou samozrejmosťou, že si to prestanete všímať. Stromy sú tiež v raji, aj hory a hviezdy, ale nevedia, že tam sú. Iba človek to môže vedieť. Strom sa nemôže stať budhom – nie preto, že by bol nejaký rozdiel vo vnútornej podstate budhu a stromu, ale strom sa nemôže *stať* budhom. Strom už budhom *je!* Aby sa stal budhom, musel by strom najskôr stratiť svoju prirodzenosť; musel by sa od nej vzdialiť.

Veci môžete vidieť iba z určitého hľadiska. Ak ste pri nich príliš blízko, nemôžete ich vidieť. To, čo videl Budha, žiadny strom nikdy nevidel. Je to

dostupné pre stromy i pre zvieratá, ale iba Budha si to uvedomil – vrátil sa do raja. Raj existuje, iba ak ho znovu získate. Krásy a záhady prírody sa odhalia, iba ak sa vrátite späť domov. Keď idete proti svojej podstate, keď sa od seba vzdalujete, iba tak sa jedného dňa začne cesta späť. Keď začnete mať smäd po prirodzenosti, keď začnete bez nej zomierať, začnete sa vracieť.

To je ten prvotný pád. Vedomie človeka je jeho prvotným pádom, jeho prvotným hriechom. Ale bez prvotného hriechu by nebolo možné stať sa Budhom alebo Kristom.

Prvá vec, ktorú musíte pochopiť, je, že človek si môže vybrať. Je to jediný živý tvor v existencii, ktorý si môže vybrať, môže robiť veci, ktoré nie sú prirodzené, môže robiť veci, ktoré by nemal robiť, môže ísť proti sebe a proti existencii, môže zničiť sám seba a všetku svoju blaženosť a môže vytvoriť peklo. Vytvorením pekla vznikne kontrast – a potom človek môže pochopiť, čo je to nebo. Iba prostredníctvom protikladu existuje možnosť poznania.

Zapamätajte si preto, že sú dve cesty: človek môže žiť buď prirodzene, alebo môže žiť neprirodzene.

Keď hovorím, že človek môže žiť prirodzene, myslím tým, že môže žiť bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom na sebe pracoval. Človek môže žiť v dôvere – to je prirodzené. Človek môže žiť spontánne. Človek môže žiť bez toho, aby bol tým, kto koná. Môže žiť v nečinnosti, taoisti to nazývajú *wej-wu-wej*, konanie nekonaním. Prirodzenosť znamená, že vy nemáte robiť nič; už sa to deje. Rieky tečú – neznamená to, že niečo robia. Stromy rastú – nemusia si s tým robiť starosti, ani nemusia hľadať rady v príručke. Stromy kvitnú – nemusia premýšľať o kvetoch a plánovať, akej farby a tvaru by mali byť. Všetko sa to deje samo. Strom zakvitne tisícmi kvetov bez jedinej obavy, bez jedinej myšlienky, bez jedinej predstavy, bez akejkoľvek predlohy. Jednoducho kvitne! Presne tak, ako oheň hreje, tak strom rastie. Je to prirodzené. Je to v samotnej podstate vecí. Semienko sa stane výhonkom, a výhonok sa stane rastlinou a rastlina sa stane stromom, a strom jedného dňa bude plný listov, a potom v iný deň sa začnú objavovať púčiky a kvety a plody. A všetko sa to jednoducho *deje*.

Dieťa, ktoré rastie v matkinom lone, nerobí nič. Je v stave *wu-wej*. Ale to neznamená, že sa nič nedeje. V skutočnosti sa toho deje tak veľa, že

už nikdy viac sa v živote nebude toho diať toľko. Za tých deväť mesiacov v matkinej maternici sa toho „stane“ toľko, že ak by ste žili 90 rokov, tak by sa toho toľko nestalo. Dejú sa milióny vecí. Dieťa je počaté iba ako neviditeľná bunka a potom, keď sa začnú veci diať, začnú sa diať veľmi rýchlo. Dieťa tam nesedí v tej malej bunke ako malá miniatúrna osoba, nepremýšľa, neplánuje, netrápi sa a netrpí nespavosťou. Nie je tam nikto!

Porozumieť tomu znamená porozumieť človeku ako Budha – znamená to pochopiť, ako sa veci dejú bez toho, aby sme si pre ne robili nejaké starosti. Veci sa už dejú. A dokonca i keď začnete niečo robiť, iba na povrchu sa stávate tým, kto to koná, lebo hlboko vnútri, sa veci ďalej dejú.

Keď tvrdo spíte, myslíte si, že sa pokúšate dýchať? Deje sa to samo. Ak by mala dýchať osoba, musela by si neustále uvedomovať, že má dýchať, nikto by nikdy nebol schopný zostať nažive ani jediný deň. Jediná chvíľa a vy ste zabudli a ste mŕtvy. Zabudnete sa nadýchnuť a skončili ste! Tak ako by ste boli potom schopní ísť spať? Museli by ste zostať neustále ostražití; museli by ste sa veľakrát v noci prebudiť, aby ste videli, či ešte dýchate alebo nie.

Zjete jedlo, a potom na to úplne zabudnete. Ale dejú sa milióny vecí: prebieha trávenie potravy, jedlo sa rozpadáva, rozkladá, mení, chemicky sa premieňa. Stane sa vašou krvou, vašimi kosťami, vašou kostnou dreňou. Prebieha úžasná práca. Krv neustále cirkuluje, telo sa zbavuje všetkých mŕtvych buniek.

Koľko sa toho deje vo vašom vnútri bez toho, aby ste vôbec niečo urobili?

Konanie zostáva na povrchu. Človek môže žiť neprirodzeným spôsobom na povrchu, ale v hĺbke, v najvnútornejšom jadre ste vždy prirodzení. Vaša neprirodzenosť sa stáva jednoducho vrstvou na vašej prirodzenosti. Ale tá vrstva každý deň silnie – viac myšlienok, viac plánov, viac aktivity, viac konania. Viac toho, kto koná, ega... a pancier narastá. A tento pancier Budha nazýva *sansárou*, svetom.

Fenomén konajúceho, ega... znamená stratiť prirodzenosť, ísť proti prírode, vzdialiť sa od prirodzeného. Jedného dňa zájdete tak ďaleko, že začnete mať pocit, že sa dusíte. Zašli ste tak ďaleko, že sa vo vašom bytí objaví istý druh schizofrénie. Periféria okolo stredu sa začne rozpadáť. To je bod obratu, bod, kedy náboženstvo nadobúda dôležitosť. Okamih, keď začnete hľadať

cestu von. Okamih, keď začnete premýšľať: „Kto som?“ Okamih, keď sa začnete obzerať späť: „Odkiaľ pochádzam? Aká je moja pravá tvár? Aká je moja podstata? Zašiel som príliš ďaleko a teraz je čas vrátiť sa späť. Ešte jeden krok a rozpadnem sa. Prerušil som všetky spojenia; zostal iba slabý mostík...“

Celá neuróza nie je nič iné než toto. Preto samotná psychológia nedokáže neurózu vyliečiť. Môže vám o nej poskytnúť dokonalé vysvetlenia, môže vás uspokojiť, utešiť, povzbudiť; môže vás naučiť, ako so svojou neurózou žiť; môže vám pomôcť, aby ste sa príliš netrápili. Môže vám poskytnúť spôsob života, v ktorom neuróza môže existovať a vy môžete tiež existovať – môže vás naučiť nejakému spôsobu koexistencie. Ale nedokáže ju rozpustiť – iba meditácia ju môže rozpustiť. A kým psychológia neurobí veľký skok a nestane sa podporou pre meditáciu, zostane neúplná.

Prečo môže meditácia neurózu vyliečiť? Prečo meditácia môže vyliečiť schizofréniu? Pretože vás môže urobiť celistvými. Periféria už viac nie je proti stredu; držia sa za ruky, navzájom sa objímajú. Sú jedným. Fungujú v jednom rytme, vibrujú ako jedna vibrácia. To je skutočné zdravie – a celistvosť a svätosť. Tam sa rodí „budhovstvo“ – osoba znovu prichádza k rozumu.

Kým nie ste budhom, zostanete viac či menej nepríčetným. Šialenstvo bude súčasťou vášho bytia. Môže sa vám dariť nejakou s tým žiť, ale bude to iba „nejakou“. Je to snaha kontrolovať, nemôžete sa v tom uvoľniť.

Nevšimli ste si to? Každý sa bojí, že sa zblázni. Človek sa udržuje pod kontrolou, ale strach tam stále je: „Ak sa niečo pokazí, ak sa ešte jedna vec pokazí, potom sa už možno nedokážem viac ovládať.“ Každý je na hrane. Ľudia sú asi z 99 percent na hrane. Ešte jedno percento, jedna malá vec, posledná kvapka a pohár pretečie – breh sa zrúti, váš partner odíde a utečie s niekým iným, obchod upadne – a vy už viac nie ste pri zmysloch, všetok zdravý rozum sa vytratil. Musela to byť iba maska, taký zdravý rozum, ktorý sa tak ľahko stratí. Maska musela byť veľmi tenká, krehká.

V skutočnosti tam zdravý rozum nebol.

Rozdiel medzi obyčajným človekom a duševne chorým je iba v kvantite, nie v kvalite. Kým sa nestanete Budhom, Kristom alebo Kršnom – sú to iba pomenovania pre rovnaký stav vedomia, kde stred a periféria tancujú spoločne, v symfónii –, kým sa neobjaví tá symfónia, zostanete pokrytcom, budete falošný, budete iracionálny, nebudete skutočne mať

dušu. A nie preto, že by ste ju *nemohli* mať – je stále vaša; stačí požiadať a budete ju mať. Ježiš povedal: „Klopte a bude vám otvorené. Proste a dostanete.“ Stačí iba požiadať a dostanete ju.

Ale neprirodzené nás veľmi priťahuje, pretože neprirodzené je iné, neprirodzené je vašim protikladom a protiklady sa vždy priťahujú. Protiklady vždy fascinujú, protiklady sú tu vždy ako výzva. Chceli by ste ich poznať...

To je dôvod, prečo sa muži zaujímajú o ženy a ženy sa zaujímajú o mužov. Takto sa ľudia zaujímajú jeden o druhého a sú k sebe priťahovaní, pretože ten druhý je ich protikladom. A rovnaké pravidlo platí aj hlboko vnútri. Vaše prirodzené bytie je už, zdá sa, vaše, tak aký má zmysel držať sa ho, byť ním? Chcete niečo nové.

O to, čo máte, úplne stratíte záujem. Preto vám chýba božskosť, pretože božskosť už máte a nemôže vás zaujímať. Máte záujem o svet, peniaze, o moc a prestíž – to sú veci, ktoré nemáte. Božskosť vám je už daná – a božskosťou myslím prirodzenosť. Kto si robí ťažkú hlavu pre prirodzené? Prečo na to myslieť, najmä ak to už máte? Zaujímame sa o to, čo nemáme, a neprirodzené je navyše lákavé. Človek sa začne zameriavať na neprirodzené a umelé a ženie sa do toho. Od jedného neprirodzeného štýlu života k inému neprirodzenému životnému štýlu.

A majte na pamäti, že nie iba takzvaní svetskí ľudia sú neprirodzení, aj takzvaní pobožní ľudia sú neprirodzení. To je veľké pochopenie, ktoré Budha prináša svetu – a toto veľké pochopenie sa stalo plodom zenu. To je zásadný prínos Budhu.

Človek v takzvanom svete zostáva neprirodzeným – získava peniaze, moc, prestíž. A jedného dňa sa stane pobožným, ale opäť sa presunie k inému druhu neprirodzenosti. Teraz cvičí jogu, stojí na hlave – všetky tie hlúposti a nezmysly. Prečo stojíte na hlave? Nemôžete stáť na svojich nohách? Ale stáť na nohách sa zdá byť také prirodzené, že to nemá žiadnu príťažlivosť.

Keď niekoho vidíte stáť na hlave, pomyslíte si: „Áno, on niečo robí. Je to skutočný chlap.“ Priťahuje vás to – musí z toho získavať niečo, čo ešte nepoznáte, a tiež by ste to radi vyskúšali. Ľudia začnú robiť rôzne druhy hlúposti, ale je to všetko znovu to isté. Vzorec je rovnaký, schéma je rovnaká. Zmena je veľmi malá. Kvalita je rovnaká.

Zarábali ste peniaze; teraz vás viac zaujíma nebo, ďalší život. Zaujímalo vás, čo si o vás ľudia myslia; teraz vás zaujíma, čo si o vás myslí Boh.

Sústredili ste sa na to, aby ste si tu vytvorili nádherný dom; teraz si chcete vytvoriť nádherný dom v raji, v inom svete. Boli ste neprirodzený, príliš veľa ste jedli; teraz sa začínate postiť.

Vidíte, ako človek vymieňa jeden neprirodzený postoj za iný neprirodzený postoj? Príliš veľa ste jedli, boli ste posadnutý jedným, neustále ste sa napchávali, potom toho jedného dňa máte až po krk – doslova ste sa toho prejedli –, tak začnete hladovať. Znovu sa vo vás vynára vzrušenie. Teraz znovu môžete dúfať, že sa niečo stane. A môžete sa uchýliť k extrémnemu hladovaniu, ktoré je rovnako proti prírode ako ješť príliš veľa.

Byť prirodzený je presne uprostred. Budha to nazýva strednou cestou, pretože prirodzenosť je presne uprostred opačných extrémov.

Celý svoj život ste zvädzali ženy, a potom ste sa jedného dňa rozhodli, že začnete s celibátom a presťahujete sa do nejakého katolíckeho kláštora, alebo sa stanete hinduistickým mníchom a odídete do Himalájí. Je to tá istá osoba, ktorá neustále naháňala ženy, ktorá je teraz z toho unavená a chce s tým úplne skončiť. Teraz chce ísť opačným smerom; utečie do kláštora. Teraz sa núti do celibátu, ktorý je rovnako neprirodzený ako ten prvý postoj. Ale jedna neprirodzenosť vedie k druhej a človek sa môže stále točiť v kruhu... Dajte si na to pozor.

Byť prirodzený nemá žiadnu príťažlivosť, pretože byť prirodzený znamená, že vaše ego nebude nijako uspokojené. A človek ako Budha hlása iba jedinú vec: byť obyčajný, byť nikým, byť prirodzený.

Prirodzená osoba je osvietená osoba. Byť prirodzený znamená byť osvietený. Byť taký prirodzený, ako sú zvieratá a stromy a hviezdy, nič si nevnucovať, nemať žiadnu predstavu, aký by mal človek byť, to znamená byť osvieteným. Osvietenie je stav prirodzeného bytia. Nie je to niečo, čo sa dosahuje.

Keď premýšľate o osvietení, vždy o tom premýšľate ako o úspechu. Ľudia za mnou chodia a pýtajú sa: „Osho, ako dosiahneme osvietenie?“ Nie je to stav, ktorý treba dosiahnuť, pretože všetko, čo dosiahnete alebo môžete dosiahnuť, bude neprirodzené. Prirodzené netreba dosahovať: už je to tu! Nikdy to nebolo inak.

Nemáte osvietenie dosiahnuť, ale jednoducho sa vzdať tej dosahujúcej mysle. Musíte sa „doňho“ uvoľniť. Je vám stále dostupné – od samotného začiatku je dostupné. Uvoľnite sa „doň“.

Osvietená osoba nie je niekto, kto dosiahol vrchol, kto dosiahol najvyššiu priečku rebríčka. Vy všetci sa štvérate po nejakom rebríčku. Potrebujete rebrík – môže to byť na trhu alebo v kláštore, nie je v tom žiadny rozdiel, ale stále potrebujete rebrík. Nosíte svoje rebríky so sebou. Všade – kde nájdete miesto – jednoducho postavíte svoj rebrík a začnete sa šplhať. Nikto sa nikdy nepýta: „Kam idete? Kam vás tento rebrík zavedie?“ Ale po jednej priečke nasleduje ďalšia, a ste zvedavý: „Možno tam niečo je!“ Tak urobíte ešte jeden krok. Čaká na vás ďalšia priečka a začnete byť zvedavý a začnete sa hýbať.

Takto sa ľudia pohybujú vo svete peňazí, takto sa ľudia pohybujú vo svete politiky. A nie je to iba o tom, že sa musíte pohybovať. Veľa ľudí stúpa po tom istom rebríku, takže musíte odstrkovať iných. Musíte im podrážkať nohy, musíte si urobiť miesto pre seba, musíte si pre seba vytvoriť priestor, musíte byť agresívny, musíte byť násilný. A keď je tam toľko násilia a toľko ľudí bojuje, koho trápi, kam idete? Musíte *niekam* ísť, ak sa o to zaujíma toľko iných ľudí.

A ak sa začnete príliš vypytovať, prehráte preteky. Tak nezostáva čas premýšľať, spytovať sa: „Aký to má vôbec zmysel? Tí, ktorí sa pýtajú, sú porazení, tak človek nemôže premýšľať. Musí sa iba ponáhľať a pokračovať v náhlení. A ten rebrík nemá konca – ďalšia priečka, ďalšia priečka, priečka za priečkou. Mysel môže pokračovať v plánovaní nových priečok. A keď sa presuniete do kláštora, pokračuje to rovnako. Teraz je tu duchovná hierarchia a začnete sa pohybovať v tejto hierarchii. Stanete sa veľmi vážnym a prichádza rovnaká súťaživosť.

Je to iba hra ega. A ego môže hrať svoju hru iba v neprirodzenosti. Kdekoľvek vidíte rebrík, majte sa na pozore – ste v rovnakej pasci!

Osvietenie nie je ďalším stupienkom na rebríku. Osvietenie znamená zostúpiť z rebríka, spadnúť z neho navždy a nikdy znovu nežiadať žiadny ďalší rebrík, stať sa prirodzeným.

Musím použiť slovo „stať sa“, čo nie je pravda. Nemalo by sa používať, ale taký je jazyk – vytvorili ho tí, ktorí sa štvérajú po rebríkoch. Nemôžete sa stať prirodzeným, pretože čímkoľvek sa *stanete*, nebude prirodzené. Stávanie sa je neprirodzené – *bytie* je prirodzené. Tak mi odpusťte, musím používať rovnaký jazyk, jazyk, ktorý nemá byť používaný na niečo prirodzené. Musíte to pochopiť. Nenechajte sa nachytať slovami.

Keď hovorím – staňte sa prirodzenými, jednoducho hovorím – prestaňte sa niečím stávať a utíšte sa, uvoľnite sa do bytia. Už tam ste!

Prečo sa ľudia stále pohybujú v kruhoch?

Predovšetkým sa v tom stali zručnými. A nikto sa nechce vzdať svojej zručnosti, pretože zručnosť vám dáva pocit sebadôvery, dáva vám pocit sily. Na svete sú milióny ľudí, ktorí stále znovu a znovu pokračujú v starých koľajach, pretože sa v tom stali zručnými. Ak sa zmenia, v novom priestore nemusia byť takí obratní – nebudú takí. Tak sa ďalej točia v kruhoch – a ďalej sú znudení, stále viac sa nudia. Ale čím viac sa pohybujú v kruhu, tým zručnejšími sa stávajú. Potom sa nedokážu zastaviť. A nedokážu sa zastaviť aj kvôli iným, pretože iní trielia okolo. Ak sa zastavia, budú porazení. Je to skutočne bláznivý svet.

Preto má tiež človek pocit, že je dobré opakovať rovnakú vec znovu a znovu. Monotónnosť upokojuje. Ľudia, ktorí sú vyvedení z miery a vystrašení prílišnou zmenou, nachádzajú útechu v monotónnosti.

Preto majú mladí ľudia radi rytmus určitých druhov hudby, a preto niektorí duševne chorí dookola opakujú rovnakú činnosť alebo slovo. Môžete sa ísť pozrieť na ľudí v psychiatrickej liečebni a budete prekvapení, že toľko duševne chorých ľudí má svoje mantry. Nieкто si neustále umýva ruky – každý boží deň si iba umýva ruky. Je to jeho mantra. Zamestnáva ho to, udržuje ho to v činnosti, pomáha mu to nebáť sa. A vie, ako to robiť; je to jednoduchý úkon. Ak to prestane robiť, začne byť vystrašený, nemá sa čoho držať. Ak to prestane robiť, je prázdny – nemá nič, na čom by lipol. Ak to prestane robiť, nevie, kým je. Má svoju identitu toho, kto si umýva ruky. Pozná sa veľmi dobre, keď si umýva ruky, vie, kto je. Keď s tým prestane, objavia sa ťažkosti.

Ľudia v psychiatrickej liečebni, ktorí si vymysleli svoje vlastné mantry – tými úkonmi alebo slovami –, iba utešujú sami seba. To je celé tajomstvo transcendentálnej meditácie a jej úspechu v Amerike. Amerika je dnes jeden veľký bláznivec. Potrebuje niečo opakovať, monotónne, neustále. Pomáha to ľuďom – iba rovnaké gesto, rovnaká póza, rovnaká mantra. Poznate to územie veľmi dobre; ďalej sa v ňom pohybujete, a udržujete si tým odstup od seba samého.

Transcendentálna meditácia nie je meditácia, a nie je ani transcendentálna. Je to iba útecha. Udržuje vás to v tom, že si nevedomujete

svoje šialenstvo. Iba šialená osoba môže byť presvedčená, že má opakovať nejakú mantru, iná nie.

Tak ľudia ďalej opakujú tie isté veci, ktoré robili celé veky, v toľkých životoch. Iba pozorujte sami seba: zamilujete sa do niekoho, potom do ďalšieho, potom do ďalšieho... to je transcendentálna meditácia, rovnaká hra. A viete, že prvýkrát to bolo sklamanie, druhýkrát to bolo sklamanie, tretíkrát to bolo sklamanie – a už vopred viete, že aj štvrtýkrát to bude sklamanie. Ale nechcete to vidieť, nechcete to preskúmať, pretože ak to preskúmate, potom zostanete osamote a nebudete mať čo robiť.

To zamilovanie vás udržiava zamestnaného, udržiava vás to v behu, v pohybe. Aspoň sa môžete vyhnúť sebe, môžete uniknúť pred sebou. Nemusíte preskúmať najhlbšiu otázku: kto ste? Viete, že ste skvelý milenc, tak pokračujete v počítaní žien, s ktorými ste sa zaplietli. Sú ľudia, ktorí stále počítajú; pokračujú v počítaní: 360, 361, 362... Nemilovali ani jedinú ženu. A sú ľudia, ktorí si počítajú svoje mantry, rátajú koľkokrát zopakujú svoju mantru. Existujú ľudia, ktorí píšú do svojich zošitov: *Ráma, Ráma, Ráma*... pokračujú v písaní.

Raz som zostal v dome jedného muža. Bol som prekvapený, celý dom bola jedna úžasná knižnica. Opýtal som sa: „Aké posvätné texty máš?“

Odpovedal: „Iba jeden druh – píšem stále *Ráma, Ráma, Ráma*... to je moja mantra. Od rána do večera robím iba jedinú vec; napísal som to aspoň miliónkrát a toto navôkol sú všetko moje záznamy.“ A to bol muž, ktorý bol vo svojom meste veľmi vážený. Teraz je to iba blázon, úplný blázon. Ak by musel prestať robiť tieto nezmysly, okamžite by sa zbláznil. Tá bláznivá činnosť ho udržiavala určitým spôsobom pri zmysloch.

Asi 99 percent vášho náboženstva nie je nič iné ako nástroj, ktorý vás nejako udržiava príčetných.

Budha je úplne iný druh osoby. Je to úhlavný nepriateľ šoubiznisu. Je to niekto, kto chce povedať pravdu, pravdu *takú, aká je*. Rozbíja všetky nezmyselné náboženské ideológie. Jednoducho vás šokuje až k samotnej podstate. A ak ste prístupný, môže sa stať dverami – dverami, ktoré vedú naspäť domov; dverami, prahom, ktorý vám môže pomôcť vrátiť sa k svojej prirodzenosti.